

rotterdam '95

Kako začeti filmsko kariero na zabačeni Novi Zelandiji, se je leta 1987 verjetno spraševal Peter Jackson. Ne, pomota. Ni se spraševal. Pograbil je kamero in posnel 15-minutni **Slab okus** (*Bad Taste*), ga nesel

pokazat na ministrstvo za kulturo in nakazali so mu konkreten znesek, s pomočja katerega je film podaljšal na uro in pol. Nova Zelandija ima očitno odlično, izjemno ministrstvo za kulturo, verjetno še boljše kot Francija, le da tam ni mladih talentov, na južni polobli pa se jih gnete kot pečk. **Slab okus** je v Cannesu postal kult, kot to postanejo vsi pravi filmarji. Film so emocije in potemtakem je občinstvo treba šokirati. Če niso kozlali, so se vsaj zgražali, in če se niso zgražali, so vsaj obnemeli, in če niso obnemeli, so rjovel. Torej, po treh veseljaških splatterjih (tudi **Spoznajte družino Feeble** /*Meet the Feebles*, 1990/ in **Braindead**, 1992), je Jackson znova presenetil. Že ko so lanske Benetke **Božanska bitja** napovedovale v tekmovalnem sporedu, sem si rekel: »Tu nekaj ne bo v redu.« Festival, ki je zavrnil Lynchev **Modri žamet**, se Jacksonu ne bi upal pogledati v oči niti z drugega planeta. In vendar! Art filmi so se v Benetkah vedno dobro obnesli in novi film Petra Jacksona je art film, čist kot solza, kar pripelje do še ene ugotovitve, pravzaprav potrjuje davno uveljavljeni sum, da se avtorji razvijajo v umetniškem in komercialnem smislu. Najprej so podzemni voluharji, ki sčasoma

Božanska bitja

HEAVENLY CREATURES

režija Peter Jackson

zacetijo v vsem sijaju. Nihče kariere še ni začel z mojstrovino. Če mu je slučajno uspelo, je pozneje pogorel — bodisi na umetniški bodisi na komercialni (financiranje projektov) ravni. Ste se že vprašali, kako je do oskarja prišla še ena Novozelandska, Jane Campion? Preko prvih, od Jacksona nič manj bizarnih filmov. Kako npr. Jonathan Demme? Preko prvih nizkopračunskih minimalk za Rogerja Cormana. Kako Peter Jackson? Preko treh splatterjev.

Film **Božanska bitja** temelji na resnični zgodbi. Leta 1955 so otroška razigranost, mladostni hormoni in nedolžne erotične igrice dveh 15-letnih mladenk, hčerke angleškega diplomata in dekleta iz povsem povprečne, konzervativne družine, njuno razmerje privedle do latentnih homoerotičnih razsežnosti, kar tedanja morala, še manj pa starši, niso tolerirali. Edina rešitev, po njunem, je umor ene izmed mater, tega krutega, realističnega čina pa obe ne bi bili zmožni brez izdatne pomoči njunih fiktivnih, sanjskih junakov, ki postanejo edini vir njune inspiracije, njunega žitja in vsakodnevnega veselja. Dekleti si zgradita pravo praviljično trdnjavo pubertetniške ritualnosti, kjer sta enakopravni z odraslimi in šele kot taki si lahko sploh izmisliata umor matere. Fikcija je torej večja od realnosti, in ker gre za film Petra Jacksona, tudi najlepše stvari niso tako čiste, kot se zdi na prvi pogled. Ne mislite, da bo sedaj vse božansko, če se je Jackson odrekel *splatterjem*, možakar še vedno rad pači, izkrivlja stvari, kjer se le da, in najraje useka tam, ob čemer dekleti najbolj uživata. Obe sta nori na italijanskega popevkarja Maria Lanza, na začetku še bolj kot ena na drugo in Jacksonov odgovor je takoj izgovorjen v besedah očeta ene izmed deklet, ki cinično pripomne, da gre pravzaprav za irskega *paddyja* s pravim imenom Mari O'Lanza, in takoj zatem zapleše ples z ribo pred usti na glasbeno spremljavo Lanze. Še bolj ele-

mentaren je primer, ko si ogledujeta slike svojih filmskih bogov — Fairbanksa, Flyna, prideta do Wellesa in ena zakriči fuj, gnus in jo zabriše v reko. Pozneje prav Welles v njunem sanjskem, fiktivnem svetu postane lovki pes, ki ju v podobi Haryja Lima preganja preko zamračenih ulic, in ko si v kinu končno ogledata **Tretjega človeka** (gledamo ravno sklepno sekvenco pregona v kanalizaciji), jima postane jasno, kako preprosto bi naloga lahko bila.

Prav sekvence dekletovih sanj oziroma fiktivnega sveta so Jacksonu dober izgovor, da znova lovi lastno filmsko preteklost, da brez neumestnega pretiravanja uporabi vse nenavadne montažne rešitve in divje toboganske vožnje kamere kot v božanski sekvenci, kjer se kamera s kakšnih stotih metrov z vso močjo zažene proti peščenu gradu na plaži, prodre v njegovo notranjost, v spirali drvi po skrbno oblikovanih peščenih stopničkih in se ustavi pred okenci, skozi katera sedaj v notranjost kukata obe dekleti, ki sta z rahlo zamudo pritekli za kamero. Dva demoni, stvora pred težko nalogo, dve božanski bitji.

Božanska bitja je tako močan film, da ga je moral Jackson začeti s koncem, z vsem kričanjem in hropenjem deklet potem, ko sta izvršili poslanstvo na tem svetu, gledalca je moral prelisičiti s krvavim uvodnikom, ki je za nekaj časa podrl osnovno percepcijo običajnega kino-obiskovalca.

Pisci o filmu smo svojevrstna golazen, ki nerada izda svoje emocije ob gledanju filma, toda tule je treba povedati naglas: **Božanska bitja** te pripelje do solz, ne do joka, toliko sem še *tough*. Peter Jackson je film označil s tremi besedami: nedolžnost, imaginacija, obsesija. Že dolgo na platnu nisem gledal tako skoncentriranih emocij. Kri in razpršeni možgani treh Jacksonovih predhodnikov so se v filmu **Božanska bitja** prelevili v nedolžno najstniško razigranost.

SIMON POPEK

Melanie Lynskey in Kate Winslet
v *Heavenly Creatures*